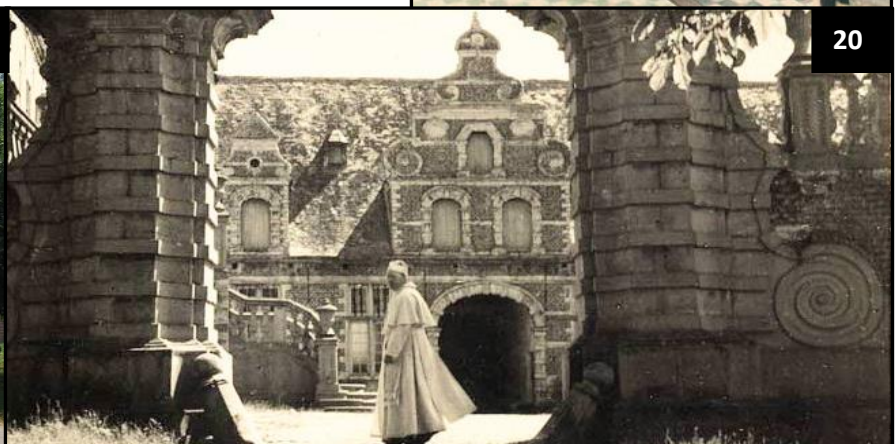
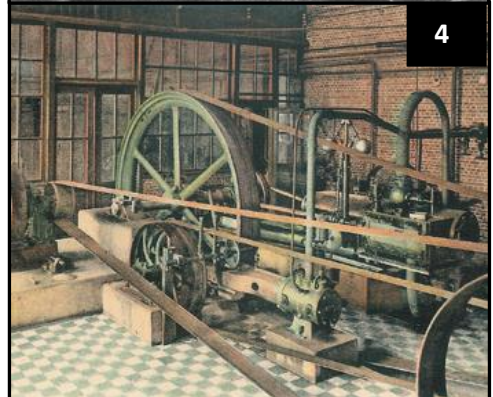
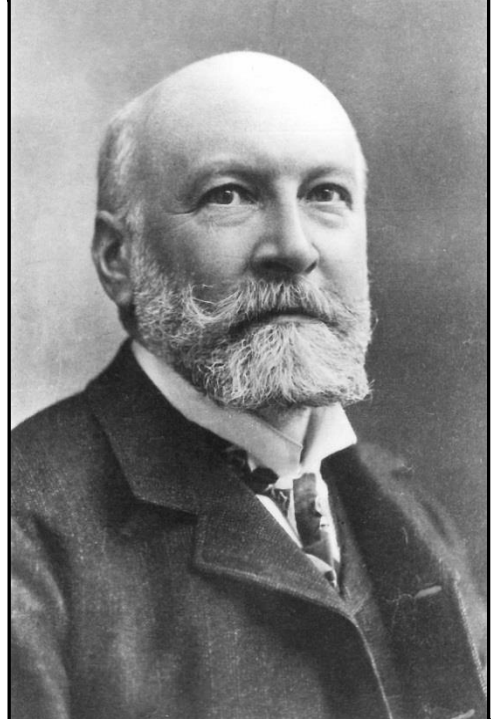

DE ABDIJWEG

In 1893 tekende de Leuvense architect-politicus **Joris Helleputte** (1852 - 1925) de plannen van het monumentale Heilig Hartinstituut. Hij overleed in 1925 en werd begraven op het kerkhof van de abdij van Park in een zelf ontworpen grafmonument.

In deze wandeling worden twee unieke en naburige Leuvense sites met elkaar verbonden. Het parcours is opmerkelijk. Eeuwen geschiedenis liggen verstild in dit landschap ten zuidoosten van Leuven dat nog de invloed ademt van de norbertijnenabdij en de hertogen van Arenberg.

De scholencampus van het **Heilig Hartinstituut zusters annuntiaten Heverlee** ligt op een domein van meer dan 60ha aan de Leuvense stadsrand. Ze biedt plaats aan een 100-tal bewoners, een kinderdagverblijf en ruim 7000 leerlingen en studenten, een unicum in Vlaanderen. Sedert 1995 is de historische kern van de scholensite beschermd. De **norbertijnenabdij van Park** werd gesticht in 1129 in het jachtpark van de hertog van Brabant. Het historische restgebied van 42ha bezit nog alle onderdelen van de Ancien Regime-abdij en draagt een grote authenticiteitswaarde.

PRAKTISCH

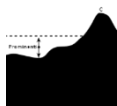
9,2 KM

DE ABDIJMOLEN <http://www.lodge-hotels.be/lodge/brasabdijindex.jsp>

(ZIE ROUTEAANPASSING IN ORANJE)

TOTALE STIJGING 60 M / STIJGINGSGRAAD 2,49 %

MOEILIKHEID: 5,3/10

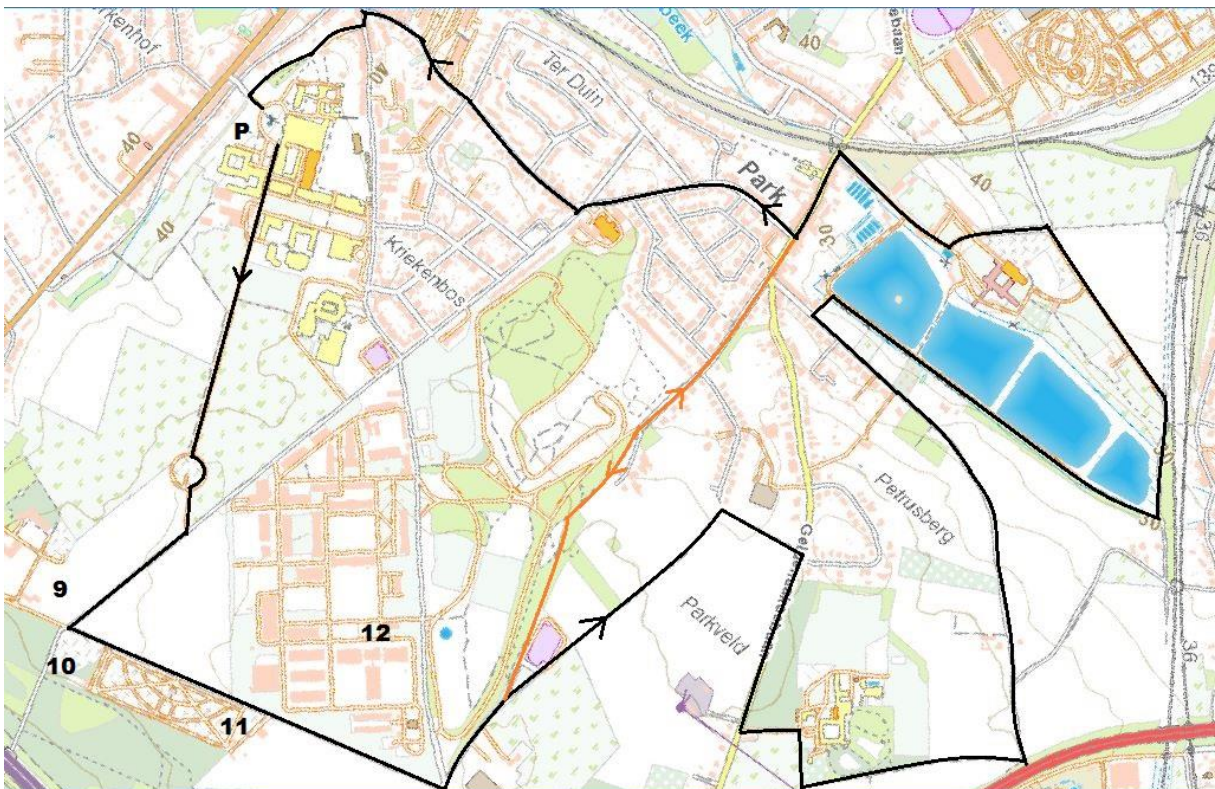
ROUTEBSCHRIJVING

- Wandel langs de voorgevel van het Helleputtegebouw en de kloostervleugel.
- Het complex op je rechterzijde (blok N) draagt de naam Flos Campi of veldbloem.
- Het vrijstaande gebouwenblok op je linkerzijde is vandaag ingericht als een modern uitgerust wetenschapsblok.
- De hoeve ligt op je rechterkant.
- Vervolg je wandeling door de dreef met lindebomen.
- Op je rechterkant vertrekt een weideweg die afloopt in de richting van de lager gelegen Groenstraat.
- Links zie je de campus Hertogstraat van de Lerarenopleiding UCLL.
- Je gaat links of rechts rond het kerkhof van de zusters annuntiaten.
- Verlaat het domein langs het vervallen hek in de richting van de geasfalteerde baan.
- Op je rechterkant staat een kapelletje.
- De Calvarielaan komt uit op de Kerspelstraat. Ga naar rechts, in de richting van het bos.
- Op je rechterkant zie je het klooster "De Jacht" genoemd.
- Bij de ingang van het bos neem je de Bierbeekpleindreef naar links. De Kerspelstraat loopt verder het bos in.
- Op het einde van de Bierbeekdreef steek je over en ga je in de richting van de ijschaatsbaan. Je stapt over de parking en neemt de landweg rechts van het gebouw. Op het einde de veldweg naar rechts.
Het pad komt uit op de *Geldenaaksebaan*. Je steekt over en gaat naar rechts. Sla links de oprit in van het Salco (Sint-Albertuscollege). Neem de voetweg rechts vlak voor de ijzeren toegangspoort van de school. Voetweg naar links volgen, die uitkomt op de Abdijstraat. Neem hier links en wandel de straat af. Je slaat voor het gebouwtje van de Watermaatschappij rechts in en daalt af langs een pad dat naar

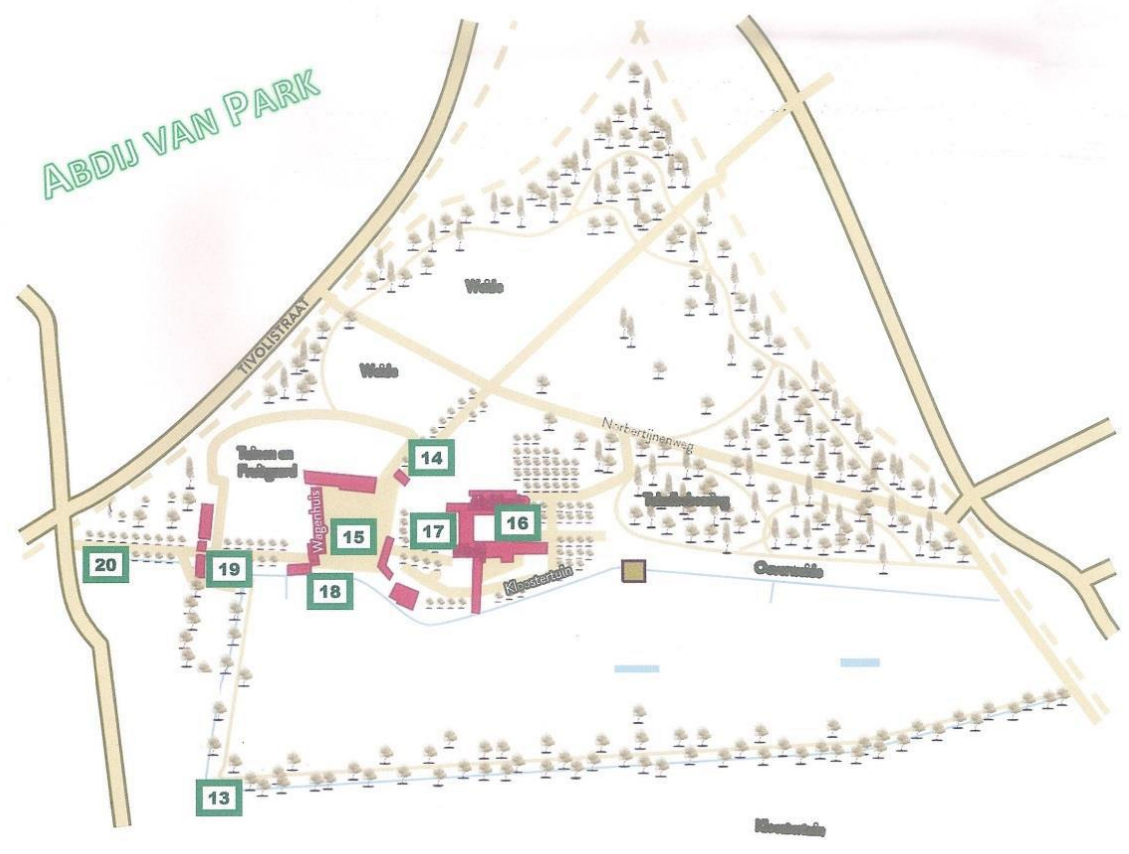
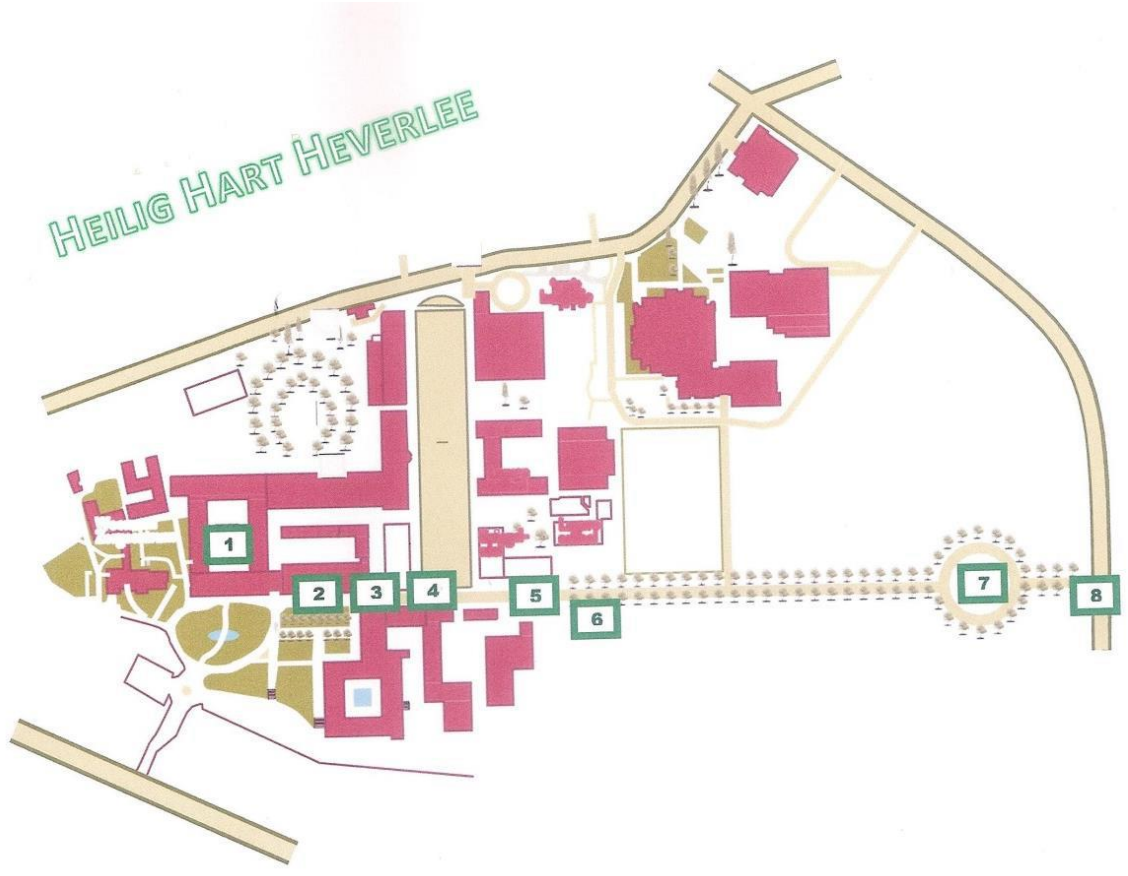
de vijvers loopt.

Wandelaars met rolstoel of kinderwagen nemen op het einde van de Bierbeekpleindreef beter het geasfalteerde pad (fietsknooppuntroute 69). Het komt uit op de Milseweg. Die volg je tot je uitkomt aan de Geldenaaksebaan. Je steekt over aan het KBC-kantoor op de hoek en gaat rechts de Abdijstraat in. Je slaat achter het gebouwtje van de Watermaatschappij links in en daalt af langs een pad dat naar de vijvers loopt.

- Neem de grindweg voor de vijvers naar rechts. Je stapt langs de vier abdijsvijvers en komt uit op de Norbertijnerweg.
- Vervolg deze weg naar links en ga vervolgens links via de Norbertuspoort binnen in het abdijsdomein.
- Links hebben we de abdijkerk, het museum en het kerkhof; rechts het wagenhuis en de tiendenschuur van de hoeve. Je verlaat de abdij opnieuw via de Abdijdreef. Aan de uitgang naar de Geldenaaksebaan hebben we de Leeuwenpoort.
- Sla aan de Geldenaaksebaan links af. Aan nummer 71 hebben we de hoeve Vinkenbosch.
- Ter hoogte van nummer 85 aan de Geldenaaksebaan ligt Herberg Den Engel.
- Aan de overkant van de Geldenaaksebaan aan het nr 202 hebben we de Sint-Norbertusschool.
- Aan de verkeerslichten ga je rechts de Pakenstraat in. Vervolgens neem je de vierde straat rechts: de Leeuwerikenstraat. Die komt uit op de Hertogstraat. Je neemt even naar links en vervolgens ga je rechts de Parkbosstraat in. Je blijft rechts van de private opritten en gaat via de voetweg naar de hoofdingang van het Heilig Hartinstituut.

Littreksel uit CartoWeb.be met toelating van het Nationaal Geografisch instituut van 08/07/2015 - www.ngi.be

LOCATIES

1. HELLEPUTTEGEBOUW

Dit imposante gebouw is de historische kern van het Heilig Hartinstituut. Het werd ontworpen door de bekende Leuvense architect, politicus en stichter van de Belgische Boerenbond Joris Helleputte, die begraven ligt op het kerkhof van de Parkabdij. De opbouw, in een vierkant met binnenkoer, doet denken aan een abdij. De spitsboogvormige afwerking rond de ramen en de trapgevels zijn typisch voor de neogotische stijl. Dit gebouw heeft nog steeds een belangrijk deel van zijn oorspronkelijke functies behouden. Hier zijn het algemeen onthaal, de feestzaal, de refters en de leslokalen van (een deel van) het secundair onderwijs.

Bemerk een Mariabeeld en een Heilig Hartbeeld (in de nis bovenaan). Met haar linkervoet verplettert Maria de slang: het kwaad wordt bestreden en de Verlossing in het vooruitzicht gesteld. Aan je rechterkant bevindt zich de oprit van het instituut. De toegang 'Rozenberg' is gelegen op het eerste stukje grond dat in december 1892 werd aangekocht van een hovenier. Hij werd in de jaren 1950 verbreed en het toegangshekken vervangen. Het café aan de overzijde is ongeveer zo oud als het instituut, al wijzigde het uithangbord regelmatig van naam. Jarenlang stond op de ruiten van de handelszaak: "à l'entrée du pensionnat". Voor de ingang was er een halte van de stoomtramlijn.

2. KLOOSTERVLEUGEL

Voorbij de groene poort is de kloostervleugel (blok M). Het monumentale leien dak van dit beschermde gebouw werd recent gerestaureerd. Deze aanbouw van in 1901 is in dezelfde stijl als het hoofdgebouw en werd ook door het atelier van architect Joris Helleputte ontworpen. Het gebouw lenigde het nijpende plaatsgebrek in het Heilig Hartinstituut. Hier verbleven voortaan de religieuzen die instonden voor het onderwijs in de school. De zusters annuntiaten van Heverlee zijn actieve religieuzen die hun apostolische zending bij voorkeur vervullen in het onderwijs en de opvoeding. Ze beogen hun engagement op te nemen samen met leken. Zij laten zich inspireren door de spiritualiteit van de orde van de annuntiaten en door teksten over de H. Maria in het evangelie. De congregatie telt ruim 200 leden, waarvan een 80-tal religieuzen in gemeenschappen in Heverlee verblijft.

3. FLOS CAMPI

Het complex op je rechterzijde (blok N) draagt de naam Flos Campi of veldbloem. Dit gebouw werd in het begin van de jaren 1950 ontworpen door de Leuvense architect Victor Broos voor de landbouwhuishoudschool. Vandaag zijn hier de leslokalen van de Lerarenopleiding van UCLL en een gedeelte van het internaat in ondergebracht.

4. INDUSTRIËLE GEBOUWEN

In 1902 werd dit industriële gebouw, dat het hart van de exploitatie vormt, voltooid. In de lokalen, waar nu fysica en scheikunde worden onderwezen, stond een reusachtige stoommachine. Die werd dag en nacht in werking gehouden. De geproduceerde stoom verwarmde het hoofdgebouw en leverde via diverse motoren de elektrische energie voor de machines in de bakkerij en de stoommelkerij. In dat gebouw waren in de loop der jaren ook een slachterij met koelkamer en een schrijnwerkerij ondergebracht.

5. HOEVE

De hoeve op je rechterkant was van bij de aanvang verbonden aan de modelschool. Ze had een dubbele functie: didactisch en economisch. Ze was uitgerust met een stoommelkerij en een kaasmakerij. Zij voorzag, zoals in de abdijen, in de behoeften van de meer dan 1000 interne leerlingen en ca 250 religieuzen. Vandaag is deze hoeve nog altijd operationeel. Het grote melkvee- en akkerbouwbedrijf wordt gerund door de broers Dumortier.

6. CALVARELAAN

De Calvarielaan werd in 1928 aangelegd in het verlengde van het hoofdgebouw. In 1995 werd de dreef beschermd als waardevol landschappelijk gebied. Links liggen de gebouwen van de Lerarenopleiding UCLL campus Hertogstraat. Meer in de verte links zijn de gebouwen van de kazerne de Hemptinne. Rechts loopt een weideweg af in de richting van de lager gelegen Groenstraat. Die zone heette oorspronkelijk 'De zeven vijvers'. Alle water voor het instituut werd vandaar met een pomp uit de vallei van de Buekenbeek opgepompt.

7. CALVARIEKRUIS EN KERKHOF

Het Calvariekruis aan het einde van de dreef stond er al langer, sedert 1908. Het werd door de leerlingen geschonken aan de eerste algemene overste Bertille Selleslagh, die op het kerkhof begraven ligt. Christus hangt onbereikbaar hoog. Maria en Johannes staan hem bij tot in de dood. Het privékerkhof van de zusters werd in 1953 aangelegd. De graven van de oversten en religieuzen werden overgebracht van het kerkhof aan de Sint-Lambertuskerk, die zich achter het station van Heverlee bevindt.

8. KAPelletJE OLV VAN BANNEUX

Kapelletjes werden op de grens van een domein geplaatst om onheil van buitenaf af te weren. Dit kapelletje ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Banneux werd hier geplaatst als dank voor de behouden afloop van de Tweede Wereldoorlog voor het Heilig Hartinstituut. Kerspel is de middeleeuwse benaming voor een parochie of kerkgemeenschap. De Kerspelstraat geeft de voormalige grens aan tussen de Sint-Lambertusparochie en de parochie van Sint-Jan Evangelist (Park). Door de bouw van de wijken Kriekenbos en Withof ontstond een nieuwe parochie waarvan de kerk links in de verte te zien is.

9. KLOOSTER "DE JACHT"

Op je rechterkant zie je het klooster 'De Jacht'. In 1927 kochten de kanunnikessen missionarissen van Sint-Augustinus (hij was tijdens de 1ste WO Duits-gezind, van Duitse origine) er 12ha grond van een blok van 50ha, gesekwestreerde grond van de hertog van Arenberg. De rest van het terrein kwam in handen van het Heilig Hartinstituut. De jonge missiecongregatie liet er door architect Theo Van Dormael een nieuw moederhuis bouwen. Het oorspronkelijke in Roeselare was tijdens de Eerste Wereldoorlog verwoest. Vandaag zijn de zusters gekend als 'zusters van de Jacht'. Ze ontwikkelden een indrukwekkende missieactiviteit in alle werelddelen, uitgezonderd Oceanië. In de kloostertuin staat een oude wegwijzer die dit illustreert.

10. COMMONWEALTH OORLOGSKERKHOF

Dit kerkhof werd na de Tweede Wereldoorlog aangelegd en wordt onderhouden door de Commonwealth War Graves Commission. In totaal zijn hier inmiddels 1018 soldaten begraven waarvan 981 geïdentificeerd. Het gaat om 977 Commonwealth soldaten van de Tweede Wereldoorlog, en 29 Commonwealth soldaten van de Eerste Wereldoorlog, 1 Amerikaanse en 11 Poolse vliegeniers. Aan de oorsprong van dit imposante kerkhof ligt het Britse oorlogshospitaal dat in 1944-1945 in het Heilig-Hartinstituut was ondergebracht. Een 50-tal mannen en vrouwen die overleden aan hun verwondingen werden oorspronkelijk op het kloosterdomein begraven. Na de oorlog werd het kerkhof aan de overkant van de Bierbeekpleindreef aangelegd. Naast de ingang zijn twee schuilhuisjes gebouwd. Informatiepanelen geven een overzicht van de troepenbewegingen in België. Het volledige grafregister kan online geconsulteerd worden (www.cwgc.org)

11. DEELGEMEENTE BEGRAAFPLAATS “DE JACHT”

Het kerkhof bij de Sint-Lambertuskerk werd in 1959 door de Heverleese gemeenteraad gesloten verklaard. Negen jaar later was de overbrenging van grafmonumenten en stoffelijke overschotten waarvan de familie het wenste, ten einde. De stedelijke begraafplaats ‘De Jacht’ werd officieel in gebruik genomen. De stadsbegraafplaatsen beschikken alle over een ceremoniegebouwtje. De cirkelvormige ruimte geeft een gevoel van geborgenheid maar heeft toch een open karakter door de glazen wand.

12. KAZERNE “DE HEMPTINNE”

Op de Bierbeekdreef zie je links de loodsen van de kazerne de Hemptinne liggen. Aanvankelijk lag er een militair oefenplein buiten de stad op de plaats waar nu Sportoase is, maar dat verdween met de vestiging van de Philipsfabriek daar in 1929. Toen kwam het oefenplein op de huidige locatie te liggen. In 1938 werden er ook de eerste gebouwen opgetrokken. Het belang van Leuven als garnizoensstad nam na de Tweede Wereldoorlog af. De troepen werden weggetrokken uit de binnenstad. Ter compensatie stelde de stad terreinen in Heverlee ter beschikking van het Ministerie van Landsverdediging voor een kazerne. De kazerne kreeg de naam Quartier Etienne de Hemptinne, een Belgische commandant die sneuvelde tijdens de Tweede Wereldoorlog. Door de hervormingsplannen van minister van Defensie De Crem werden in Heverlee 1.200 manschappen gekazerneerd. Daarmee werd het kwartier één van de belangrijkste van het land. De logtistieke eenheid die er tot dan gevestigd waren werden deels opgedoekt of samengesmolten met andere logtistieke eenheden. Het Hoofdkwartier en bepaalde steunelementen van de Brigade Paracommando werden hier gehuisvest. Vanaf 2011 nam het nieuw opgerichte bataljon ISTAR (Intelligence Surveillance Target Acquisition Action) zijn intrede in het hoofdkwartier. De stad Leuven kocht het Chomé-stadion aan de overzijde van de Hertogstraat. Zeer recent kreeg de Koninklijke Hockey Club Leuven de toestemming om hier een splinternieuw clubhuis en oefenvelden aan te leggen.

13. DE ABDIJIJVERS

De Norbertijnen groeven de twee eerste vijvers in de middeleeuwen. De twee andere kwamen circa 1700 tot stand. Het vijvercomplex van de abdij telt 12ha. Vroeger gebruikte men de vijvers als kweekplaats voor vissen en als spaarbekken voor de watermolen. Thans is het een unieke broedplaats voor vogels. De vijvers zijn ondiep en liggen in een rechte lijn achter elkaar. Watertoevoer is verzekerd via natuurlijke bronnen en via de Molenbeek.

14. DE NORBERTUSPOORT

De Norbertuspoort sluit het abdijplein af aan de noordzijde. Hier stond vroeger de Bospoort of Bovenste Poort, ook gebruik als graanopslagplaats. In de 15 de eeuw werd beslist om de abdij aan deze kant af te sluiten van het loofbos van meer dan 20 ha dat de ruimte opvulde tussen de abdijsite en de stadswallen, een schuilplaats voor vagebonden. De huidige poort werd opgetrokken begin 18de eeuw. Ze bevat een beeld van Norbertus van Gennepe, stichter van de norbertijnen en het jaartal 1722. De poort is gerestaureerd en wordt gebruikt als tentoonstellingsruimte.

15. HOEVE EN TIENDENSCHUUR

Beneden, aan de voet van een natuurlijke helling, in de vallei van de Molenbeek, bouwden de norbertijnen het ambachtelijke-economische hart van hun abdijcomplex. Hier bevonden zich de hoeve met het wagenhuis, de stallingen en de Tiendenschuur. Het provisorienhuis was het huis van de pater-econoom.

16. KLOOSTER EN ABDIJ

De abdij van Park is een norbertijnenabdij. De norbertijnen zijn geen monniken maar reguliere priesters-kanunniken gesticht door Norbertus van Gennepe in de 11de eeuw. Ze leggen de drie geloften af van kuisheid, armoede en gehoorzaamheid. De kanunniken die in het klooster wonen bidden en werken en zijn de binnenheren; de norbertijnen die de buitendienst doen en parochies bedienen, zijn de buitenheren en verblijven vaak buiten de abdij.

17. KERKHOF

Vanaf het begin van de 19de eeuw had de abdiijkerk het statuut van een parochiekerk en werd aan de kerk een kerkhof aangelegd. Hier werd in 1925 ook Joris Helleputte begraven. Hij werd na een staatsbegrafenis bijgezet in een zelf ontworpen familiegraf. Het grafmonument is bewaard en bestaat uit drie naast elkaar geplaatste sarcofagen. Links ligt Helleputte zelf begraven, in het midden bevindt zich het graf van zijn echtgenote Louise Schollaert, het rechtse graf is van zijn moeder Florentine Josepha Detemmerman.

18. DE ABDIJDREEF MET POORTGEBOUWEN

Opvallend in deze dreef zijn de poortgebouwen links en rechts. Muren en poorten beschermden de norbertijnen. De Mariapoort links werd gebouwd in de zestiende eeuw en verbouwd in de 18de eeuw. Zij verleende toegang tot de buitenste zone van de abdij en sloot deze af van het ommeland. De buitenste zone was de zone van de landerijen, de weides. De zone van het neerhof begint bij de watermolen en de Sint-Janspoort. Verderop langs de noordzijde van het neerhof hebben we nog de Norbertuspoort.

19. DE WATERMOLEN

Abt Ambrosius van Engelen bouwde in 1534 de watermolen samen met de kern van de Sint-Janspoort. De watermolen staat op de benedenloop van de Molenbeek. Hier maalde de abdij tarwe, rogge en gerst.

Eeuwenlang bleef de watermolen in gebruik. De laatste molenaar, Marcel Morren, overleed in 1963. Sindsdien wordt er niet meer gemalen in de abdij. De Molenbeek ontspringt in het hoger gelegen Pellenberg, stroomt ten noorden van de abdijsvijvers en mondt stroomafwaarts uit in de Dijle. Ten zuiden van de vijvers loopt de Leibeek, een biologisch zuiver bronbeekje dat ten zuidoosten van de abdijsite ontspringt en bij de Mariapoort uitmondt in de Molenbeek.

20. DE LEEUWENPOORT

Op de hoek van de abdijsdreef met de oude baan van Leuven naar Blanden, sloot een houten draaiboom het abdijscomplex af. In 1725 werd deze slagboom vervangen door de monumentale leeuwenpoort. De leeuw verwijst naar de figuur van Christus maar verzinnebeeldt ook, kracht, behendigheid en trots.

21. HOEVE VINKENBOS (GELDENAaksebaan 7)

Reeds in 1140 schonk hertog Godfried III gronden in Vinkenbos aan de abdij samen met de lage en de middelste justitie. Hier mocht de abdij dus zelf recht spreken en een leenhof oprichten. In 1303 kreeg de abdij dan de gelijknamige hoeve van Vinkenbos. De huidige gebouwen – vlak naast de loop van de Molenbeek opgetrokken – dateren van 1643. Op het einde van de 18de eeuw ontsnapte de uitbating Vinkenbos niet aan de inbeslagname door de Franse republiek. In 1799 werd het hof openbaar verkocht. Van de privébezitters sindsdien vermelden we de familie Bellefroid die het goed kocht in 1918 en de visvijvers van de abdij uitbaatte tot 1989. Thans wordt de voormalige hoeve bewoond door architect Dens.

22. HUIS “DEN ENGEL” (GELDENAaksebaan 85)

Midden in de wijk Vinkenbos bouwde de abdij in de 17de eeuw haar eigen afspanning inclusief paardenstallingen en huisbrouwerij. In het begin van de 20ste eeuw kwam dit pand in handen van de familie Bellefroid die de abdijsvijvers exploiteerde en ook de naburige hoeve van Vinkenbos verwierf. Op dit moment wordt het huis “Den Engel” bewoond door de heer Viaene.

23. SINT-NORBERTUSSCHOOL

Aan de overkant van de Geldenaaksebaan aan het nr 202 hebben we de Sint-Norbertusschool. De zusters annonciaden van Huldenberg begonnen er in 1891 met een meisjesschool op vraag van de prelaat van de Parkabdij Franciscus Versteylen. Het huis dat hij had gekocht was een oude bierbrouwerij met paardenstallen, die werden omgebouwd tot klassen. De zusters verleenden ook diensten aan de abdij met het wassen, verstellen en onderhoud van de kerkgewaden. Kort voor de Eerste Wereldoorlog groeide ‘Park’ uit tot een bloeiende parochie. De school telde toen 270 kinderen en vijf klassen met een patronaat. In 1913 werd van daaruit een nieuwe school gesticht aan de Tiensesteenweg. Het kloostergebouw met de trapgevel, het schoolgebouw en een tuin zijn sedert 1998 in erfpacht gegeven door de abdij aan het Comité voor Onderwijs annuntiaten Heverlee, een andere tak van de annuntiaten familie. Dit comité is sedert 1995 de inrichtende macht van de daar gevestigde autonome basisschool. In 2008 werd de kloostergemeenschap opgeheven.

24. SOCIALE WOONWIJKEN “WITHOF” EN “KRIEKENBOS”

Op de hoek van de Parkdallaan en de Withoflaan staat één van de drie kapelletjes van de parochie (de andere staan in de Bronlaan en in Kriekenbos). Je bevindt je nu in de sociale woonwijk Withof die sierlijk tegen de Parkdelle helling werd aangebouwd.

25. KERK ONZE-LIEVE-VROUW VAN TROOST EN KLOOSTER

De bouw van deze sociale wijken werd snel gevolgd door de bouw van een kloosterkerk die voldoende groot zou zijn om als parochiekerk dienst te doen. De paters augustijnen kochten grond langs de Parkstraat en bouwden er een klooster. Op 1 mei 1956 werd de parochiekerk van Onze-Lieve-Vrouw van Troost ingewijd. Ze is een niet-beschermd waardevol gebouw.

Redactie: Ria Christens, Stefan Vanlani en Hilde Van Nieuwerburgh

Bronnen: R. Christens, *Heilig Hartinstituut Heverlee: levende erfgoedsite, unieke kapel.* Heverlee, 2010; S. Vanlani, *De Norbertijnerabdij van Park: unieke erfgoedsite in de Leuvense stadsrand.* Heverlee, 2007.

